

Selma Lagerlöf

Löwensköld-trilógia

Budapest, 2022

A fordítás az alábbi kiadások alapján készült:

Löwensköldska ringen

Albert Bonniers Förlag, Stockholm, 1925.

Charlotte Löwensköld

Albert Bonniers Förlag, Stockholm, 1925.

Anna Svärd

Albert Bonniers Förlag, Stockholm, 1928.

Fordította

LEFFLER BÉLA

A fordítást az eredetivel egybevetette és szerkesztette

KÚNOS LÁSZLÓ

A borítóterv és -grafika

RÓZSA ESZTER

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

Hungarian edition © Luther Kiadó, 2022

Borítógrafika © Rózsa Eszter, 2022

A generális gyűrűje

I.

Tudom, hogy a régi jó világban sok ember akadt, aki nem ismerte, mi is a félelem. Hallottam olyan emberekről is, akik szívesen vándoroltak éjszaka a befagyott jégen, és akiknek legnagyobb élvezetük az volt, ha megbokrosodott lovakkal kocsikáztak. Bizony akadt olyan is, aki még Ahlegård zászlóssal is le mert ülni kártyázni, pedig róla mindenki tudta, hogy olyan ügyesen forgatja a kártyát, hogy mindig csak ő nyer. Ismerek még olyan bátor lelkűeket is, akik nem félnek, ha pénteken kell útra kelniük, vagy ha olyan asztalhoz kell leülniük, ahol tizenhárom személyre van megterítve. De alig hiszem, hogy közülük akár csak egy is ujjára merte volna húzni a hedebyi öreg Löwensköld generális gyűrűjét.

Ő volt az a generális, aki megalapozta a Löwensköldök hírnevét, aki megszerezte a birtokot és megkapta a nemesi címet, és mindaddig, amíg még valamelyikük Hedebyben lakott, a generális arcképe ott függött az emeleti nagy szalonban a két ablak között. Hatalmas festmény volt, amely a mennyezettől a padlóig ért, és az első pillanatban azt gondolta volna az ember, hogy maga XII. Károly áll ott kék kabátban, nagy szarvasbőr kesztyűvel, öblös szájú csizmában a sakktablás kőpadlón, de amikor közelebb jött az ember, akkor látta csak, hogy egészen más embert ábrázol.

Durva és kemény parasztarc emelkedett ki a kabát gallér-

jából. Mintha az a férfi ott a festményen arra született volna, hogy egész életében az ekevas nyomában haladjon. De minden rútságával együtt okos, megbízható és derék embernek látszott. Ha a mi időnkben született volna, akkor bizonyára legalábbis bíró lett volna belőle, községi előljáró, vagy, ki tudja, talán még az országházba is bejutott volna. De mivel a nagy hőskirály napjaiban élt, így hát mint szegény közkatona ment a háborúba, és mint a híres Löwensköld generális tért haza, és szolgálatai jutalmául megkapta a királytól Hedeby birtokot a brói kerületben.

Különben minél tovább nézegette az ember ezt az arcképet, annál jobban megbékélt vele. Lassanként megértette, hogy ilyen katonák szolgáltak Károly király vezénylete alatt, és ilyenek szántottak neki utat Lengyelországon meg Oroszországon át. Nemcsak kalandorok és udvari gavallérok követték, hanem bizony ilyen egyszerű és komoly legények is, mint amilyen ez is itt az arcképen, aki szerette Károlyt, és úgy találta, hogy ő olyan király, akiért érdemes élni vagy meghalni.

Ha az ember sokáig elnézegette a generális képmását, akkor mindig kéznél volt a Löwensköldök közül valaki, aki megjegyezte, hogy a generális nem hiúságból húzta le bal kezéről kesztyűjét úgy, hogy mindenki megláthassa mutatóujján hatalmas pecsétgyűrűjét. Ezt a gyűrűt magától a királytól kapta – neki csak egy királya volt –, és a gyűrű azért került a festményre, hogy megmutassa: Bengt Löwensköld hű maradt hozzá. Pedig bizony sok keserű megjegyzést hallott ura ellen. Egyesek azt merték állítani, hogy a király meggondolatlansága és vakmerősége vitte a pusztulás szélére a birodalmat, de a generális attól még híven kitartott mellette. Mert Károly király mégiscsak olyan uralkodó volt, kinek nem volt párja e világon,

és aki a közelében élt, az érezte igazán, hogy van magasabb cél is, mint e világ dicsőségéért és sikeréért küzdeni.

Ahogy Bengt Löwensköld megkívánta, hogy a királygyűrűt odafessék arcképére, azt is meghagyta, hogy vele együtt temessék el. Itt sem hiúság rejlett a dologban. Nem az volt a szándéka, hogy dicsekedjék a nagy király gyűrűjével, amikor az Úr és az arkangyalok kara elé lép, hanem talán azt remélte, hogy amikor belép abba a terembe, ahol XII. Károly ül harcosai körében, akkor gyűrűje mintegy ismertetőjelül szolgál, hogy még halála után is annak a férfinak a közelében maradhasson, akit egész életében híven szolgált és imádott.

Mikor a generális koporsóját lebocsátották a falazott kriptába, amelyet már régen elkészítettett magának Bro temetőjében, ott volt bal keze mutatóujján a királygyűrű. A jelenlévők közül sokan csóválták fejüket, hogy ilyen klenódium kövesse sírjába a halottat, mert a generális gyűrűjét éppúgy ismerték a vidéken, mint őt magát. Azt mondták, annyi arany van abban a gyűrűben, hogy egy tanyát lehetne venni belőle, és az a piros karneol, amelyre a király neve volt rávésve, még talán többet is ér. Mégis úgy vélekedtek, derék dolog, hogy fiai nem szegik meg apjuk akaratát, hanem meghagyják neki ezt a kincset.

Ha a generális gyűrűje olyan volt a valóságban, mint azt a képen megfestették, akkor az bizony csúnya és otromba jószág lehetett, amelyet manapság aligha húzott volna bárki is az ujjára, de azért nem lehetetlen, hogy néhány száz évvel ezelőtt borzasztó nagyra becsülhették. Ha az ember meggondolja, hogy minden ékszert és nemesfémből készült edényt kevés kivétellel be kellett szolgáltatni a kincstárnak, mert így védekeztek az emberek Görtz rézgarasai és az államcsőd ellen, és hogy sokak számára az arany olyasmi volt, amiről

hallottak ugyan, de sohasem látták, akkor érthető, hogy a helybeliek sehogy sem tudták elfelejteni azt az aranygyűrűt, amelyet haszontalanul bent hagytak a koporsóban. Sokan úgy vélekedtek, hogy nem igazság, hogy ott fekszik. Eladhatták volna idegen országban drága pénzért, és kenyeret vehettek volna rajta sokak számára, akiknek nem volt más eledelük, mint szalmaszezska és fakéreg.

Bár sokan voltak, akik szerették volna, ha az ő birtokukban lett volna ez a nagy kincs, nem akadt senki, aki komolyan fontolóra vette volna, hogy eltulajdonítsa. A gyűrű ott feküdt a lezárt koporsóban, egy befalazott sírboltban nehéz kövek alatt, még a legvakmerőbb tolvajok számára is hozzáférhetetlenül, és azt gondolták, hogy ott is fog maradni a világ végezetéig.

II.

1741 március havában hunyt el az Úrban Bengt Löwensköld generális, és néhány hónap múlva, ugyanabban az évben történt, hogy meghalt Göran Löwensköld kapitánynak, a generális legidősebb fiának – aki most már Hedebybe költözött – az egyik kisleánya vörhenyben. Vasárnap temették el az istentisztelet után, és a gyülekezet kikísérte a gyászmenetet a Löwensköld család sírboltjához, amelyről felemelték a két hatalmas kő fedőlapot. A bolthajtást azután kibontotta egy kőműves, hogy a halott gyermek kis koporsóját letehessék nagyatya koporsója mellé.

Míg az emberek a sír köré gyülekezve hallgatták a gyászszertartást és a halotti beszédet, nem lehetetlen, hogy egyiküknek vagy másikuknak eszébe jutott a királygyűrű, és sajnálta,

hogy annak ott kell hevernie a sírban, senkinek sem hasznára vagy örömére. Talán volt olyan is, aki odasúgta szomszédjának, hogy most nem is volna olyan lehetetlen megszerezni a gyűrűt, mivel valószínűleg csak másnap fogják befalazni a sírboltot.

Azok között, akik ott álldogáltak, és ilyen gondolatokat forgattak fejükben, volt egy paraszt Olsbyből, akit Bård Bårds-sonnak hívtak. Pedig hát ő nem is azok közé tartozott, akik annyira sopánkodtak a gyűrű miatt. Ellenkezőleg. Mikor valamelyikük a gyűrűről kezdett beszélni, akkor éppen ő volt az, aki azt mondta, hogy neki megvan a szép tanyája, és ő nem irigyelné a generálist még akkor sem, ha egy véka aranyat vitt volna magával a sírjába.

Amikor ott állt a temetőben, ahogy a többiek, ő is arra gondolt, hogy milyen csodálatos, hogy most felnyitották ezt a sírt. De éppen hogy nem örült ennek. Egyszerre nyugtalan lett. „Még ma délután be kell falaztatnia a kapitánynak – gondolta. – Sokan vannak, akik szeretnék megszerezni azt a gyűrűt.”

Ez ugyan nem tartozott rá, de hogy, hogy nem, csak nem tudta elűzni fejéből azt a gondolatot, hogy milyen veszedelmes dolog nyitva hagyni a kriptát egész éjszakára. Augusztus volt, az éjszakák sötétek, és ha a sírboltot még aznap be nem falazzák, akkor valamilyen tolvaj könnyen belopózhatna oda, és ellophatná a gyűrűt.

Annyira elfogta az aggodalom, hogy már azon gondolkozott, odamegy a kapitányhoz, és figyelmezteti, viszont tudta, hogy a környék népe együgyűnek tartja, ezért nem akarta, hogy ne vessenek rajta. „Bizony-bizony, nagyon is igazad van ebben a dologban – gondolta magában –, de ha sokat sűrögsz-forogsz emiatt, akkor csak kinevetnek. A kapitány, aki nagyon okos ember, bizonyára már intézkedett, hogy újból befalazzák a kriptát.”